

SOCIO-EKONOMSKI STATUS I SOCIJALNI KAPITAL KAO ČIMBENICI OBRAZOVNOG USPJEHA NA VISOKOŠKOLSKOJ RAZINI: PRIMJER STUDENATA ODGOJITELJSKOG STUDIJA

Silvia Rogošić

Učiteljski fakultet, Sveučilište u Zagrebu,
Hrvatska
silvia.rogosic@ufzg.hr

Primljeno: 20. 2. 2018.

Colemanova teorija socijalnog kapitala (Coleman, 1988, 95–120) rijetko se testirala na uzorku hrvatskih studenata. U istraživanju koje je provela Rogošić (2016, 68) čimbenici obrazovnog uspjeha (obrazovanje roditelja, tj. ljudski kapital obitelji, financijski i socijalni kapital obitelji i obrazovnih institucija) operacionalizirani su po uzoru na Colemana i nalazi pokazuju da određene komponente socijalnog kapitala pridonose obrazovnom uspjehu na visokoškolskoj razini i imaju veći utjecaj od obrazovanja roditelja i financijskog kapitala na obrazovni uspjeh pojedinca (ocjene tijekom studija). Takve nalaze nužno je verificirati, pogotovo iz razloga što mogu u velikoj mjeri ovisiti o istraživačkom kontekstu i o osobinama uzorka. Cilj ovog istraživanja je replicirati istraživanje koje je provela Rogošić (2016, 149–151) na način da se koristi empirijska generalizacija kao jedna od preporučених tehnika replikacije znanstvenih istraživanja (Tsang i Kwen, 1999, 767). Uzorak čine studenti odgojiteljskog studija Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (N=303). Nalazi repliciranog istraživanja, kao i nalazi originalnog istraživanja, pokazuju da ljudski kapital obitelji značajno ne pridonosi objašnjenju obrazovnog uspjeha studenata, a rezultati regresijske analize u repliciranoj studiji (slično kao nalazi originalnog istraživanja) pokazuju da socijalni kapital fakulteta značajno pridonosi objašnjenju obrazovnih postignuća na visokoškolskoj razini ($\beta=-0,19$; $p<0,05$). S druge strane, financijski kapital (prosječna mjesečna potrošnja) u ponovljenoj studiji najbolje objašnjava uspjeh tijekom studija ($\beta=0,234$; $p<0,01$), dok u originalnom istraživanju nije bio značajan prediktor obrazovnog uspjeha. Budući da u originalnom istraživanju izvanredni studenti nisu sudjelovali, smatra se da su razlike u rezultatima originalnog i ponovljenog istraživanja

povezane s razlikama u motivaciji za odabir studija i postizanje uspjeha tijekom studija kod ispitanika izvanrednih i redovitih studijskih programa, koji se među ostalim razlikuju i u razini financijskog kapitala kojeg posjeduju.

Ključne riječi: *teorija Jamesa Colemana, replikacija istraživanja, studenti odgojiteljskog studija, socijalni kapital, ljudski kapital, financijski kapital*

Teorijska osnova i pregled istraživanja

Prema Colemanovoj teoriji (1988) obrazovna postignuća bitno su određena socijalnim kapitalom pojedinca (tj. kvalitetom odnosa u koje smo involvirani kao članovi obitelji i obrazovnih institucija/organizacija), ljudskim kapitalom pojedinca (koji se odnosi na obrazovanje članova obitelji) i financijskim kapitalom pojedinca (koji uključuje materijalno i financijsko bogatstvo). Također, Coleman (1988) posebno naglašava važnost socijalnog kapitala za koji smatra da djeluje u funkciji socijalne mobilnosti i može smanjiti utjecaj socio-ekonomskog statusa na obrazovni uspjeh pojedinca. Ukratko, socijalni kapital čine nematerijalni društveni resursi ukorijenjeni u društvenim vezama (odnosima) koji se mogu koristiti kako bi olakšali djelovanje i omogućili postizanje ciljeva (Coleman, 1990, u: Rogošić, 2016, 9) pa tako i onih obrazovnih. U skladu s Colemanovom teorijom, kvalitetni odnosi, primjerice u obitelji i unutar obrazovnih institucija (kao komponente socijalnog kapitala), mogu nadoknaditi deficit u financijskom i ljudskom kapitalu i pojedincima nižeg socio-ekonomskog statusa pomoći u postizanju visokih obrazovnih ciljeva koje bi, u usporedbi s pojedincima visokog socio-ekonomskog statusa, bez korištenja takvih resursa teže ostvarili (Rogošić, 2018, 1). Brojna sociološka istraživanja u Hrvatskoj i u svijetu ispitivala su povezanost socio-ekonomskog statusa (koji uključuje obrazovanje roditelja i financijski kapital obitelji) i socijalnog kapitala obitelji i obrazovnih institucija (kvaliteta odnosa u obitelji i unutar obrazovnih ustanova) s obrazovnim uspjehom pojedinca na školskoj razini (npr. Babarović, Burušić i Šakić, 2009, 673; Baranović, Jugović i Puzić, 2014, 285; Ginsburg i Bronstein, 1993, 1461; Prado, 2009, 14). Većina nalaza potvrđuje da su obrazovanje roditelja, financijski i socijalni kapital obitelji i obrazovnih institucija pozitivno i značajno povezani s obrazovnim postignućima pojedinca u osnovnoj i

srednjoj školi. Također, postoji i velik broj istraživanja koji spomenute čimbenike povezuje s odlukom o nastavku školovanja na visokoškolskoj razini, s izborom predmeta studiranja ili s karijernim aspiracijama (npr. Ra, 2011, 139–140). Također, istraživanja koja postoje često pokazuju kontradiktorne nalaze. Perna i Thomas (2006, 15) primjerice navode da su obrazovna postignuća studenata u okviru socioloških istraživanja najviše ovisila o socio-ekonomskom statusu roditelja, dok primjerice Robbins i sur. (2004, 261) pronalaze da su psihološki faktori (poput motivacije) puno važniji prediktor uspjeha na studiju. Isto tako, najmanji je broj onih istraživanja kojima se nastoji ispitati povezanost socio-ekonomskog statusa i socijalnog kapitala (obitelji i obrazovnih institucija) s obrazovnim postignućem pojedinca na visokoškolskoj razini mjenog pomoću ocjena na studiju. Iz svega navedenog proizlazi potreba daljnjeg i detaljnijeg ispitivanja veze između spomenutih čimbenika i akademskog uspjeha (mjenog ocjenama tijekom studija), ponajprije iz razloga jer je potrebno ustanoviti utječu li kontekstualni faktori i karakteristike uzorka na rezultate istraživanja. Također, ocjene iz pojedinih kolegija u Hrvatskoj su poslodavcima vidljive u dodatku diplomi (diploma supplement) i mogu utjecati na karijerni put pojedinca pa je ispitivanje utjecaja socijalnih faktora na ocjene tijekom studija od iznimne važnosti. Naime, nakon što je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta 2005. godine donijelo *Pravilnik o sadržaju diploma i dopunskih isprava o studiju* (NN, 9/2005), diploma, osim podataka o nositelju diplome i stečenim kvalifikacijama, sadržava i dodatak u kojemu se nalaze ocjene iz svih kolegija i prosječna ocjena na studiju. Stoga više nije bitno samo diplomirati već ocjena postaje bitan element koji poslodavcima može pomoći izabrati najbolje kandidate ili mogu pružiti orijentir različitim institucijama koje izabiru pojedince kojima će dodijeliti razne vrste stipendija, omogućiti nastavak školovanja ili profesionalnog usavršavanja u inozemstvu i sl. I dok se u istraživanjima starijeg datuma obrazovni uspjeh češće mjerio pokazateljima poput završavanja studija (ili odustajanja od studija), broja godina provedenih na studiju i sl., iz prethodno spomenutih razloga postaje sve važnije obrazovni uspjeh mjeriti pomoću ocjena tijekom studija. Naime, za studente s boljim ocjenama se pretpostavlja da će dobiti i bolje poslove te imati viši socijalni status u budućnosti od njihovih kolega s nižim ocjenama. Rogošić (2016, 149–151) je ispitivala povezanost prosjeka ocjena u prve tri godine studija (preddiplomski studij) sa socijalnim čimbenicima i

ustanovila da je obrazovni uspjeh pozitivno i značajno povezan s primanjem stipendije i kvalitetom odnosa s članovima obitelji, a negativno s brojem studenata u seminarskim grupama. U ovom slučaju stipendija se ne može sagledavati kao drugi pokazatelji ekonomskog statusa pojedinca jer upravo oni koji nemaju dovoljno financijskih sredstava i koji imaju najbolje ocjene imaju prednost pri dodjeli stipendije pa se pozitivna korelacija stipendije (kao komponente financijskog kapitala) i obrazovnog uspjeha interpretira kao mehanizam koji doprinosi socijalnoj mobilnosti. Druga istraživanja u hrvatskom kontekstu potvrđuju dominantnost utjecaja socio-ekonomskog statusa kada se radi o nastavku školovanja na visokoškolskoj razini ili upisu željenog studija (npr. Doolan, 2009), tj. pokazalo se da sukladno socio-ekonomskom statusu roditelja studenti upisuju i studije različitih razina prestiža. Stoga je nužno provjeriti rezultate istraživanja koje je provela Rogošić (2016, 113) kako bi se ustanovilo jesu li dobiveni rezultati čvrst istraživački nalaz ili se pak mogu opovrgnuti istraživanjem na drugom uzorku studenata, u drugom kontekstu ili pak mijenjanjem neke od istraživačkih metoda.

Repliciranje istraživanja: smjernice i svrha

Kako bismo replicirali istraživanje koje je provela Rogošić (2016, 149–151) korištena je *empirijska generalizacija* koja prema objašnjenju Tsanga i Kwena (1999, 767) služi da bi se provjerilo je li moguće generalizirati rezultate originalnog istraživanja, tj. u kolikoj se mjeri oni mogu primijeniti na drugu populaciju. Pri tome je potrebno istraživanje provesti na drugom uzorku (uzetom iz druge populacije), a da pri tome sve ostale istraživačke procedure u najvećoj mjeri ostanu nepromijenjene. Slično Tsangu i Kwenu (1999, 767), Finifter (1972, 121) navodi da replicirati istraživanje znači ponoviti originalno istraživanje, ne na potpuno isti način, već na način da odgovara svrsi, tj. kako bi se moglo ustanoviti ovisi li rezultati istraživanja o istraživačkom kontekstu te je nužno promijeniti barem jednu od istraživačkih procedura korištenih u originalnom istraživanju. Također, Bahr, Caplow i Chadwick (1983, 252) replikacijama smatraju istraživanja u kojima je moguće promijeniti vrijeme i mjesto provođenja istraživanja (u odnosu na originalnu studiju), uzorak ispitanika i neke od istraživačkih metoda. Osim toga, Hunt (1975, 587) navodi da se replicirane studije mogu podosta razlikovati

od originalnih studija, ali to je stoga što je nužno replicirati teorijske hipoteze, ali ne i nacrt istraživanja. Za razvoj teorije repliciranje studija važno je iz dva razloga: 1. teorije se često temelje na empirijskim nalazima, dok repliciranja istraživanja služe kao testovi predviđanja temeljeni na primjeni prethodno formilirane teorije na neovisne rezultate; točna predviđanja (uspješno replicirani rezultati) pružaju snažnu potporu teoriji; 2. uspješno replicirane studije služe kako bi se povećao stupanj povjerenja ili sumnje u određene teorije (Tsang i Kwen, 1999, 769). Uspješna replikacija temelj je znanstvenog spoznavanja te nam govori o tome imamo li uopće čvrste nalaze koji podupiru (ili opovrgavaju) određenu teoriju (Lindsay i Ehrenberg, 1993, 227). Također, upućuje nas pod kojim uvjetima su rezultati rutinski predvidivi, a pod kojima nisu te nam je orijentir u kolikoj su mjeri nalazi praktično iskoristivi i u kojim uvjetima (Lindsay i Ehrenberg, 1993, 227). Osim toga, provođenje više repliciranih istraživanja u različitim uvjetima povećava opseg generalizacije rezultata i određuje granice generalizacije te nam govori o tome koji faktori povremeno utječu na rezultate istraživanja (Lindsay i Ehrenberg, 1993, 227). S druge strane, velik broj istraživača često je obeshrabren za provođenje repliciranih istraživanja i to zbog činjenice što se u slučaju nepodudaranja rezultata replicirane studije s rezultatima originalne studije više u pitanje dovode svojstva ponovljenog istraživanja i autori koji su ih proveli nego li originalno istraživanje i teorija na kojoj se ono temelji (van Ijzendoorn, 1994, 59). Mnogobrojni znanstvenici poput Poppera (1980, u: van Ijzendoorn, 1994, 64) pak smatraju da bi svaki istraživački projekt trebalo u načelu replicirati, a ako to nije slučaj, nalaze takvih istraživanja znanstvena tijela ne bi trebala uzimati u obzir.

Istraživanje prezentirano u ovom radu replikacija je originalnog istraživanja koje je provela Rogošić (2016, 149–151) te je u skladu s preporukama Tsanga i Kwena (1999, 767) uzorak uzet iz druge populacije. Ispitanici u repliciranoj studiji su studenti druge i treće godine preddiplomskog te prve i druge godine diplomskog odgojiteljskog studija Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, za razliku od originalne studije u kojoj je uzorak činila populacija studenata četvrtih i petih godina (integriranih preddiplomskih i diplomskih) te prve i druge godine (diplomskih) studija Sveučilišta u Zagrebu na kojima se obrazuju osnovnoškolski i srednjoškolski nastavnici. Također, uzorak replicirane studije uključuje, osim redovitih, i izvanredne studente kojih nije bilo u

originalnoj studiji, a često su izostavljeni i iz ostalih studija koje su proučavale čimbenike obrazovnog uspjeha na visokoškolskoj razini. Osim toga, promijenjen je indikator obrazovnih postignuća: u originalnoj studiji pokazatelj obrazovnog postignuća je prosječna ocjena u prve tri godine studija (tj. na preddiplomskom studiju), dok je u ponovljenom istraživanju indikator akademskog uspjeha prosječna ocjena u prethodnoj godini studija. Izbačena je varijabla *primanje stipendije* (kao komponenta financijskog kapitala koja može utjecati na obrazovni uspjeh) iz razloga što izvanredni studenti koji su uključeni u replicirano istraživanje nemaju pravo na stipendiju i tek 8% svih studenata u repliciranoj studiji prima stipendiju (u originalnoj ih 35% ima pravo na stipendiju). Mjerenja ostalih koncepata kao i način prikupljanja podataka ostali su isti. Također, ispitanici obje studije ispitani su u otprilike istom vremenskom razdoblju u 2015. godini.

Ciljevi istraživanja i hipoteze

Cilj istraživanja je ustanoviti povezanost različitih komponenata socijalnoga kapitala obitelji i fakulteta (kvaliteta obiteljskih odnosa i odnosa u fakultetskom kontekstu), ljudskog kapitala obitelji (obrazovanje članova obitelji) i financijskog kapitala obitelji s obrazovnim postignućima studenata (prosječnom ocjenom u prethodnoj godini studija). Također, cilj je ustvrditi koji od spomenutih faktora tj. njihovih komponenti predstavlja najsnažniji prediktor prosječne ocjene u prethodnoj godini studija. Postavljene su sljedeće hipoteze, usklađene s nalazima originalnog istraživanja:

1. Financijski kapital obitelji značajno predviđa uspjeh tijekom studija.¹
2. Ljudski kapital obitelji (obrazovanje članova obitelji) nije značajan prediktor prosječne ocjene u prethodnoj godini studija.
3. Socijalni kapitali obitelji i fakulteta su značajni prediktori prosječne ocjene u prethodnoj godini studija.

¹ Iako varijabla *primanje stipendije* (komponenta financijskog kapitala) nije uzeta u obzir u ovom istraživanju (jer samo 8% studenata prima stipendiju) mišljenja smo da će se neke druge komponente financijskog kapitala pokazati značajnim prediktorima uspjeha tijekom studija.

Metodologija

Uzorak

Ispitalo se studente koji su prisustvovali predavanjima prije ili nakon kojih je provedena anketa. Zbog provođenja kolokvija i sličnih studentskih obveza, bilo je nemoguće uključiti veći broj studenata. Ukupan broj sudionika/ica u istraživanju je 303. Svi ispitanici/ice su studenti/ice preddiplomskog i diplomskog studija *Rani i predškolski odgoj i obrazovanje* pri Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu te studiraju na Odsjeku u Zagrebu (61%) i Odsjeku u Petrinji (39%). Jedan ispitanik je muškog roda. Na izvanrednom studiju predškolskog odgoja studira njih 133 (43,9%), dok ih na redovitom studiju predškolskog odgoja studira 170 (56,1%). Preddiplomski studij pohađa 237 (78,2%), a diplomski 66 (21,8%) ispitanika. 164 ispitanika (41%) pohađa drugu godinu preddiplomskog studija, a 73 ispitanika (18,3%) pohađa treću godinu preddiplomskog studija. Prvu godinu diplomskog studija pohađa 30 ispitanika (7,5%), a drugu godinu diplomskog studija pohađa 36 ispitanika (9%). Studenti prve godine studija nisu bili ispitivani, s obzirom da je obrazovni uspjeh mjeran prosječnom ocjenom u prethodnoj godini studija. Obuhvaćeno je 53% od ukupnog broja studenata druge godine i 20% od ukupnog broja studenata treće godine preddiplomskog odgojiteljskog studija na Sveučilištu u Zagrebu. Također, u istraživanje je uključeno 24% od ukupnog broja studenata na prvoj i 15% od ukupnog broja studenata na drugoj godini diplomskog odgojiteljskog studija na Sveučilištu u Zagrebu. Starosna dob sudionika u istraživanju je od 20 do 54 godine, a prosječna dob ispitanika je 25 godina.

Postupak prikupljanja podataka

Podaci su se prikupljali pomoću anketnog upitnika. Studentima je objašnjeno da će, ukoliko dobrovoljno pristanu ispuniti upitnik, biti sudionici znanstvenog istraživačkog projekta te da će svi podaci biti anonimni. Nastavnici Učiteljskog fakulteta u Zagrebu koji predaju na redovitom i izvanrednom studiju predškolskog odgoja na kraju predavanja podijelili su anketne upitnike, a samo ispitivanje trajalo je u prosjeku 20 minuta.

Operacionalizacija varijabli i korišteni instrumenti

Obrazovna postignuća na visokoškolskoj razini mjerena su prosječnom ocjenom u prethodnoj godini studija (od 2 do 5). Financijski kapital studenta mjereno je sljedećim pitanjima: 1. *Kolika je ukupna suma mjesečnih prihoda u vašoj obitelji?* (Mogli su odabrati jedno od šest ponuđenih odgovora, npr. jedan od odgovora glasi: *od 0 do 3000 kn*), 2. *Kolika je vaša prosječna mjesečna potrošnja?* (odgovori nisu bili ograničeni, tj. ispitanici su iznos u hrvatskim kunama upisivali na praznu liniju), 3. *Zarađujete li vlastitim radom?* (ponuđeni su odgovori *da i ne*), 4. *Imate li financijsku potporu roditelja?* (ponuđeni su odgovori *da i ne*). Ljudski kapital mjereno je pomoću tri pitanja: *Koja je razina obrazovanja vaše majke?* (Odgovori su varirali od: 1 – *nije završila osnovnu školu do 8 – magistrirala je/doktorirala je*); *Koja je razina obrazovanja vašeg oca?* (Odgovori su varirali od: 1 – *nije završio osnovnu školu do 8 – magistrirao je/doktorirao je*); *Koliko je drugih članova uže obitelji koji su visokoobrazovani?* (Odgovori nisu bili ograničeni, a varirali su od 0 do 3). Socijalni kapital fakulteta mjerio se korištenjem *Skale kvalitete odnosa student–zaposlenici fakulteta* od ukupno četiri tvrdnje po uzoru na Rogošić (2016, 144). Spomenuta skala je Likertovog tipa i sastoji se od pet stupnjeva od kojih je prvi *Uopće se ne slažem s navedenom tvrdnjom*, a peti je *U potpunosti se slažem s navedenom tvrdnjom*. Primjer tvrdnje iz upitnika glasi: *Profesori/asistenti na mom fakultetu dostupni su za razgovor o temama u svezi s kolegijem kojeg predaju*.

Metrijske karakteristike ove skale provjerene su u okviru originalnog istraživanja (Rogošić, 2016, 144) u kojem je faktorska analiza (KMO= 0,64; Bartlettov test sfericiteta $\chi^2_{df6}=462,97$; $p=0,000$) pokazala da samo jedan faktor ima karakteristične korijene veće od 1 (objašnjava 56,55% varijance) i da skala ima visoku pouzdanost (Cronbach $\alpha=0,72$) prema mjerilima Hintona, McMurraya i Brownlowa (2004, 363). Ponovljena faktorska analiza na uzorku od 303 studenta na studiju predškolskog odgoja (KMO=0,590; Bartlettov test sfericiteta $\chi^2_{df6}=285,005$; $p=0,000$) rezultirala je također jednim faktorom koji ima karakteristične korijene veće od 1 i s prihvatljivim koeficijentom pouzdanosti (Cronbach $\alpha=0,685$) prema Hintonu, McMurrayu i Brownlowu (2004, 363). Osim toga, socijalni kapital fakulteta ispitivao se i posebno strukturiranim pitanjima kojima se nastojalo ispitati broj studenata na seminarskim grupama (ponuđeno je 5 odgovora, a primjer jednog od odgovora glasi: *od 31 do 60 studenata*) i na predavanjima

(ponuđeno je 5 odgovora, a primjer jednog od odgovora glasi: *od 101 do 150 studenata*). Također, ispitanike se pitalo u kojoj se mjeri slažu s tvrdnjom *Studenti na mom fakultetu međusobno si pomažu pružanjem informacija i potpore* te su im ponuđeni odgovori na Likertovoj skali od pet stupnjeva, a primjer odgovora glasi: *U potpunosti se slažem s navedenom tvrdnjom*. Socijalni kapital obitelji ispitivao se pomoću skale od 15 tvrdnji (Rogošić, 2016, 141–144) kojom se mjerila kvaliteta obiteljskih odnosa (ponuđeni su odgovori na Likertovoj skali od 5 stupnjeva). Faktorska analiza (KMO=0,74; Bartlettov test sfericiteta $\chi^2_{df105}=1079,72$; $p=0,000$) rezultirala je s dva faktora s karakterističnim korijenima većim od 1: *Odnos s roditeljima* (Cronbach $\alpha=0,76$) i *Odnos s drugim članovima obitelji* (Cronbach $\alpha=0,78$) koji zajedno objašnjavaju 48,25% ukupne varijance. Faktorska analiza ponovljena je i na uzorku replicirane studije (KMO=0,751; Bartlettov test sfericiteta $\chi^2_{df105}=2436,826$; $p=0,000$) te se potvrdila visoka pouzdanost subskale *Odnos s roditeljima* (Cronbach $\alpha=0,782$) i *Odnos s drugim članovima obitelji* (Cronbach $\alpha=0,812$) i oba faktora ukupno objašnjavaju 49,50% varijance kriterijske varijable.

Statistička obrada podataka

Korištenjem statističkog programa SPSS 0.19. analizirali su se prikupljeni podaci. Izračunata je deskriptivna statistika za sve varijable u upitniku. Povezanost među korištenim varijablama ispitala se Pearson i Point-Biserial koeficijentima korelacije. Hijerarhijskom regresijskom analizom testirali smo u kolikoj mjeri ljudski, financijski i socijalni kapital (obitelji i fakulteta) predviđaju obrazovni uspjeh, tj. prosječnu ocjenu u prethodnoj godini studija.

Rezultati

Iz Tablice 1 u kojoj su prikazani deskriptivni pokazatelji varijabli u istraživanju uočava se da je prosjek ocjena u prethodnoj godini studija kojom se mjerio obrazovni uspjeh u repliciranoj studiji ($M=3,74$) niži od prosjeka ocjena u prve tri godine studija kojom se mjerilo akademsko postignuće u originalnoj studiji ($M=3,87$). Roditelji studenata u prosjeku imaju završenu gimnaziju (u oba istraživanja). Također, u obje studije studenti u prosjeku osrednje ocjenjuju odnos sa roditeljima i s ostalim članovima obitelji, kao i odnos sa zaposlenicima fakulteta,

dok je odnos s drugim studentima u prosjeku ocijenjen s 4 u oba istraživanja (na skali od pet stupnjeva na kojoj 1 označava najmanje, a 5 najviše zadovoljstvo spomenutim odnosima). Također, suma mjesečnih prihoda u obje studije u prosjeku je od 5 do 10 000 kn. Broj studenata u seminarskim grupama u prosjeku je između 21 i 40 studenata u obje studije, dok je prosječan broj studenata na predavanjima u repliciranoj studiji između 61 i 100, a u originalnoj između 31 i 60 studenata.

Tablica 1. Deskriptivni pokazatelji varijabli korištenih u istraživanju²

	Raspon	Min.	Max.	M	SD
Prosječna ocjena u prethodnoj godini studija	2–5	2	5	3,74	,682
Razina obrazovanja majke	1–8	1	8	4,62	1,598
Razina obrazovanja oca	1–8	1	8	4,67	1,667
Broj ostalih članova obitelji koji su visokoobrazovani	0–∞	0	3	,57	,773
Suma ukupnih mjesečnih prihoda u obitelji	1–6	1	6	3,30	1,022
Ukupna mjesečna potrošnja studenta	0–∞	0	8000	1657,43	1647,932
Odnos sa zaposlenicima fakulteta	1–5	1	5	2,70	2,857
Odnos među studentima	1–5	1	5	3,99	,876
Broj studenata na predavanjima	1–5	1	5	2,83	,859
Broj studenata u seminarskim grupama	1–4	1	4	1,91	,487
Odnos s roditeljima	1–5	1	5	3,47	7,836
Odnos s ostalim članovima obitelji	1–5	1	5	3,23	4,446
Broj braće i sestara	0–∞	0	3	,56	,677
Broj ostalih članova obitelji	0–∞	0	5	,53	,930

Napomena: Prisustvo oba roditelja (u kućanstvu u kojem je student/ica živio/la tijekom pohađanja srednje škole) je kodirano: 1 = nisu prisutna oba roditelja, 2 = oba roditelja su prisutna. Obrazovanje majke (oca) kodirano je na način da veći rezultat ukazuje na viši stupanj obrazovanja. Financijska potpora je kodirana: 1 = roditelji me podupiru financijski i 2 = roditelji me ne podupiru financijski. Zarada od vlastitoga rada je kodirana: 1 = zarađujem od vlastitog rada i 2 = ne zarađujem od vlastitog rada. Broj studenata u grupama za predavanja kodiran je na sljedeći način: 1 = do 30 studenata, 2 = od 31 do 60 studenata, 3 = od 61 do 100 studenata, 4 = od 101 do 150 studenata; 5 = više od 150 studenata. Broj studenata u seminarskim grupama kodiran je na sljedeći način: 1 = do 20 studenata, 2 = od 21 do 40 studenata, 3 = od 41 do 60 studenata, 4 = više od 60 studenata. Suma mjesečnih prihoda u obitelji kodirana je na sljedeći način: 1 = do 3 000 kn, 2 = od 3001 do 5000 kn, 3 = od 5001 do 10 000 kn, 4 = od 10 001 do 15 000 kn, 5 = od 15 001 do 20 000 kn, 6 = više od 20 000 kn. Mjesečni troškovi studenta izraženi su u kunama.

² Načini kodiranja varijabli dani su u napomeni ispod Tablice 1.

U Tablici 2 prikazane su frekvencije i postoci na dihotomnim varijablama. Financijsku potporu roditelja ima 69% ispitanika u repliciranom i 77,6% ispitanika u originalnom istraživanju.

Tablica 2. Frekvencije i postoci na dihotomnim varijablama

	Da		Ne	
	Fi	%	Fi	%
Prisutnost oba roditelja	266	87,8	37	12,2
Zarada od vlastitog rada	117	38,6	186	61,4
Financijska potpora roditelja	209	69	94	31

U Tablici 3 prikazani su Pearsonovi i Point-Biserial koeficijenti³ korelacije između svih korištenih varijabli. Najveću korelaciju s uspjehom tijekom studija pokazuju komponente financijskog kapitala obitelji: financijska potpora roditelja i mjesečna potrošnja studenta ($p < ,01$).

³ Poin Biserial koeficijent korišten je kada su mjerene korelacije između varijabli od kojih je jedna dihotomna.

Tablica 3. Korelacije između varijabli u istraživanju

2.	3	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	
1.	,001	-,036	,1	,185**	-,108	,228**	,053	-,035	,013	-,072	-,016	,014	-,029	-,009	,04	
2.		,491**	,169**	-,202**	,1	-,017	,301**	-,1	-,02	-,04	,038	-,046	,003	,094	-,048	
3.			,227**	-,116*	,02	,073	,242**	-,07	,084	-,023	,05	,158**	,003	,119*	,029	
4.				,126*	-,27	,036	,211**	-,04	,113*	,097	,077	,218**	,078	,215**	,058	
5.					-,567**	,410**	-,169**	,028	,07	,350**	,162**	-,107	-,099	-,074	,043	
6.						-,425**	,074	-,03	-,07	-,340**	,221**	,109	-,027	,081	,037	
7.							,034	,005	,132*	,355**	-,144*	-,05	-,067	-,109	,011	
8.								-,07	-,01	,014	,098	,202**	,08	,051	-,003	
9.									,156**	,124*	-,018	-,057	-,033	-,022	,06	
10.										-,015	-,025	,038	,016	,066	,045	,015
11.											,384**	-,024	,043	-,049	,024	
12.											,032	-,027	,079	,027	,027	
13.												,387**	,237**	,043	,064	
14.													-,026	,290**	,083	
15.														,043	-,202**	
16.															,059	

*p<,05; **p<,01, *** p<,001

Napomena: 1. Prosjek ocjena u prethodnoj godini studija; 2. Razina obrazovanja majke; 3. Razina obrazovanja oca; 4. Broj ostalih članova obitelji koji su visokoobrazovani; 5. Financijska potpora roditelja; 6. Zarada od vlastitoga rada; 7. Mjesečna potrošnja studenta; 8. Suma mjesečnih prihoda u obitelji; 9. Odnos sa zaposlenicima fakulteta; 10. Odnos sa studentima; 11. Broj studenata u grupama na kojima se slušaju predavanja; 12. Broj studenata u seminarskim grupama; 13. Odnos s roditeljima; 14. Odnos s ostalim članovima obitelji; 15. Prisustvo oba roditelja; 16. Broj braće i sestara; 17. Broj ostalih članova obitelji.

U Tablici 4 prikazan je četvrti korak hijerarhijske regresijske analize (sa zavisnom varijablom *prosječna ocjena u prethodnoj godini studija*) koja je rađena u svrhu provjeravanja istraživačkih hipoteza. Po uzoru na Rogošić (2016, 149–151) u prvi korak uvrštene su varijable kojima se ispitivao ljudski kapital obitelji (razina obrazovanja članova obitelji). Niti jedna od varijabli nije pokazala značajan doprinos objašnjenju kriterijske varijable, tj. prosječne ocjene u prethodnoj godini studija, a ukupno je objašnjeno 1,4% varijance kriterijske varijable. U drugom koraku uvrštene su varijable kojima se mjerio financijski kapital obitelji, a značajan doprinos objašnjenju kriterijske varijable dala je mjesečna potrošnja studenta ($\beta=0,234$; $p<0,01$) kojom je objašnjeno dodatnih 6,7% varijance kriterijske varijable. U treći korak uvrštene su komponente socijalnog kapitala fakulteta, od kojih je broj studenata u grupama na kojima se slušaju predavanja pokazao značajan doprinos objašnjenju obrazovnog uspjeha ($\beta=-0,186$; $p<0,05$), mjesečna potrošnja je zadržala značajan utjecaj ($\beta=0,229$; $p<0,01$), a financijska potpora roditelja postala je također značajan prediktor ($\beta=0,187$; $p<0,05$). U trećem koraku ukupno je objašnjeno 5,7% varijance kriterijske varijable. U četvrtom koraku uvrštene su komponente socijalnog kapitala obitelji od kojih se niti jedna nije pokazala značajnim prediktorom, a prethodno spomenute varijable zadržale su značajan doprinos objašnjenju zavisne varijable i u četvrtom koraku (mjesečna potrošnja studenta: $\beta=0,234$, $p<0,01$; financijska potpora roditelja: $\beta=0,189$, $p<0,05$; broj studenata u grupama na kojima slušaju predavanja: $\beta=-0,191$, $p<0,05$) kako je prikazano u Tablici 4. U četvrtom koraku objašnjeno je 0,4% varijance zavisne varijable, a ukupno je objašnjeno 14,1% varijance prosječne ocjene u prethodnoj godini studija.

Tablica 4. Četvrti korak hijerarhijske regresijske analize sa zavisnom varijablom prosječna ocjena u prethodnoj godini studija

	β	t	p
Razina obrazovanja majke	,048	,637	,525
Razina obrazovanja oca	-,114	-1,549	,123
Broj ostalih članova kućanstva koji su visokoobrazovani	,107	1,572	,117
Mjesečna potrošnja studenta	,234	3,165	,002
Suma mjesečnih prihoda u obitelji	,068	1,000	,319
Financijska potpora roditelja	,189	2,312	,022
Zarada od vlastitog rada	,012	,148	,882

	β	t	p
Odnos sa zaposlenicima fakulteta	-,027	-,427	,670
Broj studenata u seminarским grupama	-,087	-1,283	,201
Broj studenata u grupama na kojima slušaju predavanja	-,191	-2,539	,012
Studenti na mom fakultetu međusobno si pomažu pružanjem informacija i potpore	,091	1,405	,162
Odnos s roditeljima	,057	,767	,444
Odnos s ostalim članovima obitelji	-,019	-,256	,798
Prisustvo oba roditelja	-,007	-,105	,917
Broj braće i sestara	,002	,032	,974
Broj ostalih članova obitelji	,035	,541	,589

Diskusija i zaključak

Repliciranje istraživanja koje je provela Rogošić (2016, 149–151) proširilo je empirijske uvide u djelovanja komponenata ljudskog, financijskog i socijalnog kapitala kao čimbenika obrazovnog uspjeha te pridonijelo tome da određene nalaze originalnog istraživanja smatramo stabilnima i čvrstim. Obrazovanje članova obitelji značajno ne utječe na obrazovni uspjeh studenata, kao što je slučaj i u originalnoj studiji čime je potvrđena druga hipoteza (*Ljudski kapital obitelji nije značajan prediktor prosječne ocjene u prethodnoj godini studija*).

Također, socijalni kapital fakulteta značajan je prediktor obrazovnog uspjeha u obje studije. U originalnom istraživanju broj studenata u seminarским grupama značajno predviđa prosječnu ocjenu na preddiplomskom studiju, dok se u ponovljenoj studiji broj studenata na predavanjima pokazuje kao značajan prediktor kriterijske varijable. Smatramo da manji broj studenata u grupama rezultira povećanjem kvalitete nastave što se pozitivno odražava na obrazovna postignuća. Koja će se od spomenutih varijabli pokazati kao značajan prediktor ocjene vjerojatno ovisi o tipu studijskog programa, tj. u kojoj su mjeri za studente određeni oblici nastave (seminari i/ili predavanja) presudni za formiranje ocjene iz nekog kolegija što kasnije utječe na prosječnu ocjenu u jednoj studijskoj godini. Utjecaj veličine grupe studenata na njihov uspjeh naglašavali su i Benton, Li i Pallett (2013, 9), a slično je nađeno i u hrvatskom kontekstu (Doolan, Košutić i Barada, 2015, 28). Što se tiče socijalnog kapitala obitelji, on se nije pokazao značajnim

prediktorom obrazovnog uspjeha, kao što je to slučaj u originalnoj studiji. Pretpostavlja se da su takvi nalazi posljedica razlika u uzorcima. Budući da su u repliciranom istraživanju sudjelovali osim redovitih i izvanredni studenti (43,9%) koji su u prosjeku stari 30 godina (i odluku o nastavku školovanja većinom su donosili u zrelijoj dobi i samostalnije), pretpostavlja se da njihov uspjeh u studiranju više ovisi o njihovoj osobnoj motivaciji, a manje o utjecaju pojedinih članova obitelji. Nadalje, izvanredni studiji oformljeni su na način da ih mogu pohađati osobe u stalnom radnom odnosu pa je na takvim studijima i veći broj zaposlenih studenata (61,7% izvanrednih studenata u ovom istraživanju je zaposleno) pa se pretpostavlja da su s obrazovnim uspjehom izvanrednih studenata više povezani neki drugi faktori (kao što je primjerice nezaposlenost, nezadovoljstvo trenutnim radnim mjestom i želja za promjenom posla koja je često moguća samo uz dodatno obrazovanje i visoke ocjene), nego li pokazatelji socijalnog kapitala kao što je to slučaj s redovitim studentima. Takve pretpostavke svakako je potrebno provjeriti u budućnosti. Sukladno spomenutom, treća hipoteza (*Socijalni kapital obitelji i fakulteta su značajni prediktori prosječne ocjene u prethodnoj godini studija*) samo je djelomice potvrđena.

Financijski kapital obitelji značajan je prediktor akademskih postignuća na visokoškolskoj razini, tj. prosječna mjesečna potrošnja studenata pozitivno je povezana s uspjehom tijekom studija. Takav rezultat nije u skladu s rezultatima originalne studije. Naime, iz rezultata originalnog istraživanja proizlazi da je jedino stipendija (kao komponenta financijskog kapitala) značajno i pozitivno povezana s akademskim postignućima na visokoškolskoj razini. Tome u prilog idu i nalazi prethodnih istraživanja (npr. Farnell i sur., 2011, 95) koji pokazuju da stipendije najčešće primaju pojedinci koji troše najmanje. Međutim, ukoliko izostavimo stipendiju (kao varijablu), što je slučaj u repliciranoj studiji (jer samo 8% studenata prima stipendiju), utjecaji financijskog kapitala na obrazovna postignuća su značajni. Osim toga, studenti koje roditelji ne podupiru financijski imaju bolja obrazovna postignuća, što je nazgled kontradiktorno s brojnim (spomenutim) nalazima o pozitivnoj korelaciji akademskog uspjeha i mjesečne potrošnje. Međutim, ukoliko uzmemo u obzir da je 78,7% studenata koje roditelji financijski ne podupiru upisano na izvanredni studij i da je zaposleno njih 61,7% (dok je ukupan postotak redovitih studenata koji su zaposleni 20,6%) podaci se više ne čine nelogičnima. Također, nalazi pokazuju da je prosječna mjesečna potrošnja izvanrednih studenata 2380 kn, dok je prosječna

mjesečna potrošnja redovitih studenata 1091 kn. Stoga smatramo da je doprinos financijskog kapitala objašnjenju obrazovnog uspjeha u repliciranoj studiji (u kojoj su sudjelovali i izvanredni studenti koji nisu ispitivani u originalnoj studiji) povezan s razlikama u motivaciji izvanrednih i redovitih studenata koji se među ostalim razlikuju i s obzirom na financijsku situaciju.

Vlada RH donijela je 2012. i 2015. godine odluke o punoj subvenciji participacije u troškovima studija za redovite studente na javnim visokim učilištima (u akademskim godinama od 2012./2013. do 2017./2018), ali izvanredni studenti i dalje plaćaju troškove studiranja te nemaju pravo na stipendije i druge oblike studentskih potpora što može biti jedan od otežavajućih čimbenika uspješnog studiranja. Međutim, nalazi ovog istraživanja upravo su u suprotnosti sa zaključcima brojnih autora (npr. Doolan, Košutić i Barada, 2015, 43) da nadoknađivanje nedostatka financijskih sredstava potrebnih za studij (zapošljavanjem) uglavnom negativno utječe na obrazovni uspjeh (jer se u ovom istraživanju zarada od vlastitog rada nije pokazala značajnim prediktorom obrazovnih postignuća) i stoga predstavljaju vrijedan nalaz koji je nužno provjeriti dodatnim istraživanjima.

Uspješno replicirani nalazi originalne studije (veza između ljudskog kapitala obitelji i socijalnog kapitala fakulteta s obrazovnim uspjehom) omogućuju povećanje opsega generalizacije spomenutih rezultata i na studente drugih studijskih programa (odgojiteljskog studija), a ostali rezultati pridonose boljem razumijevanju kompleksnih mehanizama koji određuju povezanost socijalnih čimbenika s obrazovnim uspjehom.

Ograničenja istraživanja i preporuke za buduća istraživanja

Financijski kapital obitelji u ovom istraživanju operacionaliziran je na način da nije uključivao posjedovanje materijalnih dobara (poput posjedovanja nekretnina i sl.), već se isključivo odnosio na financijska primanja u obitelji, prosječnu mjesečnu potrošnju, financijsku potporu roditelja i zaradu od vlastitog rada. Međutim, studenti koji nemaju svoju vlastitu nekretninu, već primjerice unajmljuju stanove jer studiraju izvan svog rodnog mjesta, mogu mjesečno više trošiti (jer izdvajaju značajna financijska sredstva za smještaj), što ne mora značiti da su i višeg socio-ekonomskog statusa od svojih kolega koji žive u studentskim domovima, roditeljskim ili vlastitim stanovima. Stoga bi neka

buduća istraživanja trebala ispitati i posjedovanje nekretnina i drugih materijalnih dobara kod studenata kako bi se provjerila njihova povezanost s ostalim komponentama financijskog kapitala kao i utjecaj na obrazovni uspjeh. Također, potrebno je detaljnije istražiti i razlike u motivaciji pri izboru studija i postizanju uspjeha tijekom studija (kod izvanrednih i redovitih studenata) za koju smatramo da je važan čimbenik obrazovnih postignuća.

Literatura

- Babarović, Toni; Burušić, Josip i Šakić, Marija (2009), »Uspješnost predviđanja obrazovnih postignuća učenika osnovnih škola Republike Hrvatske«, *Društvena istraživanja*, 18(4–5), str. 673–695.
- Bahr, Howard; Caplow, Theodore i Chadwick, Bruce (1983), »Middletown III: Problems of replication, longitudinal measurement, and triangulation«, *Annual Review of Sociology*, 9(1), str. 243–264.
<http://dx.doi.org/10.1146/annurev.so.09.080183.001331>
- Baranović, Branislava; Jugović, Ivana i Puzić, Saša (2014), »Važnost obiteljskog podrijetla i roda za uspjeh iz matematike i odabir srednje škole«, *Revija za socijalnu politiku*, 21(3), str. 285–307. <https://doi.org/10.3935/rsp.v21i3.1174>
- Benton, Stephen; Li, Dan i Pallett, William (2013), »Class size matters«, Paper presented at the annual meeting of the American Psychological Association, Honolulu, Hawaii, kolovoz 2013. Dostupno na: http://www.ideaedu.org/Portals/0/Uploads/Documents/Conference%20Presentations/Poster%20Sessions/Conference%20Presentations/APA%202013/IDEA_APA13_Class_Size_in_HigherEd_paper.pdf [1. 3. 2018.]
- Coleman, James S. (1988), »Social capital in the creation of human capital«, *The American Journal of Sociology*, Supplement: Organizations and institutions: Sociological and economic approaches to the analysis of social structure, 1(94), str. 95–120. <https://doi.org/10.1086/228943>
- Coleman, James (1990), *The foundations of social theory*, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Doolan, Karin (2009), »My Dad studied here too«: *Social inequalities and educational (dis)advantage in a Croatian higher education setting*, neobjavljeni doktorski rad, Cambridge University.
- Doolan, Karin; Košutić, Iva i Barada, Valerija (2015), *Institucijski poticaji i prepreke za uspjeh na studiju: perspektiva studenata/ica, izvješće o nalazima istraživanja*, Zagreb: Institut za razvoj obrazovanja.

- Farnell, Thomas; Matković, Teo; Doolan, Karin i Cvitan Mira (2011), *Socijalna uključenost visokog obrazovanja u Hrvatskoj: analiza stanja*, Zagreb: Institut za razvoj obrazovanja. Dostupno na: http://www.iro.hr/userdocs/File/Publikacije/Socijalna_ukljucivost_visokog_obrazovanja.pdf
- Finifter, Bernard M. (1972), »The generation of confidence: Evaluating research findings by random subsample replication«, *Sociological Methodology*, 4(1), str. 112–175.
- Ginsburg, Golda S. i Bronstein, Phylis (1993), »Family factors related to children's intrinsic/extrinsic motivational orientation and academic performance«, *Child Development*, 64(1), str. 1461–1471. <http://dx.doi.org/10.2307/1131546>
- Hinton, Perry R.; McMurray, Isabella i Brownlow, Charlotte (2004), *SPSS explained*, New York: Routledge.
- Hunt, Karl (1975), »Do we really need more replications?«, *Psychological reports*, 36(1), str. 587–593. <http://dx.doi.org/10.2466/pr0.1975.36.2.587>
- Lindsay, R. Murray i Ehrenberg, Andrew (1993), »The Design of Replicated Studies«, *American Statistician*, 47(1), str. 217–228.
- Narodne novine (2005), *Pravilnik o sadržaju diploma i dopunskih isprava o studiju*, 9/2005, (17. 1. 2005.).
- Narodne novine (2012), *Odluka o punoj subvenciji participacije u troškovima studija za redovite studente na javnim visokim učilištima u Republici Hrvatskoj u akademskoj godini 2012./2013., 2013./2014. i 2014./2015.*, 90/2012 (2. 8. 2012.).
- Narodne novine (2015), *Odluka o punoj subvenciji participacije redovitih studenata u troškovima studija i sufinanciranju materijalnih troškova javnim visokim učilištima u Republici Hrvatskoj u akademskim godinama 2015./2016., 2016./2017. i 2017./2018*, 83/2015, (23. 7. 2015).
- Perna, Laura. W. i Thomas, Scott. L. (2006), *A framework for reducing the college success gap and promoting success for all. National postsecondary education cooperative*. Dostupno na: http://web.ewu.edu/groups/academicaffairs/IR/NPEC_3_Perna_Thomas_Report.pdf [1. 3. 2018.]
- Prado, Jose M. (2009), »Comparing educational trajectories of two Chinese students and one Latina student, a social capital approach«, *The High School Journal*, 9(1), str. 14–27.
- Quinn, Jocey; Thomas, Liz; Slack, Kim; Casey, Lorraine; Thexton, Wayne i Noble, John (2005), *From life crisis to lifelong learning: Rethinking working-class 'drop out' from higher education*, Staffordshire: Joseph Rountree Foundation.
- Ra, Eunjong (2011), *Understanding the role of economic, cultural, and social capital and habitus in student college choice: An investigation of student, family, and school contexts*, neobjavljeni doktorski rad, Michigan: University of Michigan.

- Robbins, Steven. B.; Lauver, Kristie; Le, Huy; Davis, Daniel; Langley, Ronelle i Carlstrom, Aaron (2004), »Do psychosocial and study skill factors predict college outcomes?«, A meta-analysis, *Psychological Bulletin*, 130(2), str. 261–288.
- Rogošić, Silvia (2016), *Socijalni kapital i obrazovna postignuća studenata nastavničkih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, neobjavljeni doktorski rad, Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Rogošić, Silvia, »Differences in social background, study choice motivation and higher education experience between pre-service class teachers and pre-service subject teachers«, *Problems of Education in the 21st Century* (prihvaćeno za objavu).
- Shapiro, Marjorie A. (2009), *Parental education level: Academic involvement and success*, neobjavljeni završni rad, Michigan: University of Michigan. Dostupno na: https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/63901/shapiro_marjorie_2009.pdf?sequence=1&isAllowed=y [1. 3. 2018.]
- Tsang, Eric W.K. i Kwan, Kai-Man (1999), »Replication and theory development in organizational science: A critical realist perspective«, *The Academy of Management Review*, 24(4), str. 759–780.
- van IJzendoorn, Marinus H. (1994), »A process model of replication studies: On the relation between different types of replication«, u: van der Veer, Rene; van IJzendoorn, Marinus i Valsiner, Jaan (ur.), *Reconstructing the mind: Replicability in research on human development*, Westport, CT, US: Ablex Publishing, str. 57–70.

SOCIO-ECONOMIC STATUS AND SOCIAL CAPITAL AS FACTORS OF EDUCATIONAL ACHIEVEMENTS AT THE HIGHER EDUCATION LEVEL: EXAMPLE OF PROSPECTIVE PRE-SCHOOL TEACHERS

Silvia Rogošić

Coleman's theory of social capital (Coleman, 1988, 95–120) was rarely tested on a sample of Croatian students. In the research conducted by Rogošić (2016, 68), the factors of educational achievements (human and financial capital of the family, and social capital of the family and educational institutions) are operationalized according to Coleman's conceptual framework. Findings show that some components of social capital contribute to educational success and they have a greater impact than human capital (parents' education) and financial capital on educational achievements at the higher education level (grades during the study). These findings need to be verified, because to a large extent they can depend on the research context and the sample characteristics. The aim of this study is to replicate the research carried out by Rogošić (2016; 149–151) by using empirical generalization as one of the recommended techniques of replication (Tsang and Kwen, 1999, 767). The sample consists of prospective pre-school teachers who are students of the University of Zagreb (N=303). Findings of the replicated research, as well as original research findings, show that human capital of the family does not significantly contribute to the explanation of student's educational achievements, and the results of regression analysis in the replicated study (similar to the original study results) show that social capital of the faculty contributes significantly to the explanation of achievements at the higher education level ($\beta = -0.19$; $p < 0.05$). On the other hand, financial capital (average monthly expenditure) best explains educational achievements in the repeated study ($\beta = 0.234$, $p < 0.01$), while in the original study it was not a significant predictor of educational success. Since part-time students did not participate in the original study we assume that differences between research findings are related to differences in study choice motivation and educational achievements between part-time and full-time students, which differ among others at the level of financial capital they possess.

Key words: James Coleman's theory, replication of research, prospective pre-school teachers, social capital, human capital, financial capital